

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/975
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/655

1. A.O.
2. B.G.
3. C.İ.
4. E.A.
5. K.Ş.
6. K.A.
7. M.A.C.
9. M.İ.
10. M.A.
11. Ö.H.
12. R.A.
13. T.A.
14. V.C.
15. Z.S.

Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranların bulunduğu Ceza İnfaz Kurumundaki tutulma koşullarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda özetle başvuranlar:

- a. Buldukları Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda gazete ve dergiye erişilemediğini, sohbet faaliyetlerinin olmadığını, sosyal aktivitelere çıkarılmadıklarını,
- b. Denetimli serbestlik ile açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkından yararlanamadıklarını,
- c. Sağlık ve beslenme koşullarında sorunların olduğunu,
- ç. Temiz içme suyuna erişemediklerini,
- d. Kantinde satılan ürünlerin fiyatlarının yüksek olması nedeniyle zaruri ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını,
- e. Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) kapsamında kurulumu gerçekleştirilen görüntülü görüşme cihazlarından suç türü nedeniyle faydalanamadıklarını iddia etmişlerdir.

3. Muhatap Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan 07/10/2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Kurumda barındırılan mahpusların COVID-19 tedbirleri kapsamına koğuş bazlı sosyal faaliyet ve sohbetlerden faydalandırıldığı, bu kapsamda langırt, hava hokeyi, masa tenisi, satranç takımı ve monopolyden oluşan bir oyun salonunun açıldığı ve salonun mahpusların hizmetine sunulduğu,

b. Başvuranların infaz dosyalarının tetkikinden suç türü itibarıyla 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un Geçici 6'ncı maddesinde belirtilen istisna suçlar kapsamında olduğunun tespit edildiği, mahpusların cezalarını denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infaz edebilmeleri için mensup oldukları örgütten ayrıldıklarının idare ve gözlem kurulu tarafından tespit edilmesinin gerektiği, ancak başvuranların Kurumda bulunan terör örgütü mensubu diğer mahpuslarla hareket ettikleri, örgütten ayrıldıklarına dair herhangi bir beyanlarının bulunmadığı,

c. Mahpusların Kurumda buldukları süre boyunca revire çıkarıldıkları, muayenelerinin yapıldığı, sevk işlemlerinin gerçekleştirildiği, reçete edilen ilaçların temin edilerek kendilerine teslim edildiği, mahpusların tetkik ve tedavilerinin zamanında, tam ve eksiksiz yerine getirildiği, Kurum İdaresine bu konuda yazılmış herhangi bir şikayetin de bulunmadığı,

ç. Kurumda barındırılan mahpusların günlük yaşelerine karşılık gelen yemeklerin Patnos Açık Ceza İnfaz Kurumu mutfağında pişirilerek Kuruma gönderildiği, gelen yemeğin mahpuslara eşit miktarda dağıtıldığı, bu gıdaların teslim alınması, muhafazası, kontrolü, öğünlere dağıtılması, pişirilmesi ile mahpuslara dağıtılması işlemlerinin 26/10/2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personeli İaşe Yönetmeliğine uygun yapıldığı,

d. Kurumun içme suyu ihtiyacının Patnos Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından tedarik edildiği, tedarik edilen suyun analizlerinin her ay düzenli şekilde yaptırıldığı, yapılan analiz sonucunda suyun 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'e uygun olduğunun tespit edildiği, Kurum İdaresine bu konuda yazılmış herhangi bir şikayetin bulunmadığı,

e. Kurumun açıldığı tarihten itibaren iç kantin birimi tarafından mahpusların kantin ihtiyaçlarının karşılandığı, kantinde satışı yapılan ürünlerin tümünün Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulan konsinye sistemi üzerinden tedarik edildiği, ürünlerin satış fiyatlarının Bakanlık tarafından belirlenerek satışa sunulduğu, kantinde satışı yapılmayan ancak ihtiyaç duyulan malzemelerin dış kantin birimi aracılığıyla temin edildiği,

f. Mahpusların görüntülü görüşme dahil telefonla görüşme haklarını, 5275 sayılı Kanun'un 66'ncı maddesi ile 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesi çerçevesinde mevzuata uygun gerçekleştirildiği belirtilmiş ve ilgili bilgi ve belgeler Kurumumuza sunulmuştur.

4. Muhatap Kurumdan alınan yazılı görüş ve ekleri başvuranlara iletilmiş, başvuranlar süresi içerisinde yazılı görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görevleri arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği"* belirtilmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesinin birinci fıkrasına göre;

“Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranların iddia ve talepleri, Ceza İnfaz Kurumu İdaresinin yanıtları, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Başvuranların ilk iddiası buldukları Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda gazete ve dergiye erişilemediği, sohbet faaliyetlerinin olmadığı, sosyal aktivitelere çıkarılmadıklarına ilişkindir. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09/02/2021 tarihli ve 147 nolu toplantısında alınan 2021/16 sayılı karar uyarınca Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 10/08/2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret neticesinde, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 15/03/2022 tarihli ve 2022/171 sayılı kararıyla 2022/11 nolu Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti Raporu kabul edilmiştir.

10. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 22/1/2007 tarih ve 45/1 sayılı genelgesi doğrultusunda: “Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.” Mezkur raporda yer alan tespite göre; "Kurumda sohbet faaliyetleri, mevzuat hükümlerine uygun şekilde gerçekleştirilmektedir. Faaliyet süresinde infaz koruma memurları grupların yanında durmamaktadır. Faaliyet grupları belirli aralıklarla değiştirilmektedir" (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti Raporu, Rapor No: 2022/11, Ankara, 2022, s.8).

11. Kurumumuzca edinilen belgelere göre; Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu yerleşkesinin şehir merkezine 15 km uzaklıkta olduğu, gazete bayisi ile Kurum arasındaki mesafenin fazla olması ile artan akaryakıt fiyatları nedeniyle maliyetin arttığı ve bayinin zarar ettiğini belirttiği, bu sebeple de bayinin Kuruma gazete temin edemeyeceğini beyan ettiği görülmüştür.

12. Muhatap Kurumun yazılı görüşünde; Kurumda barındırılan mahpusların COVID-19 tedbirleri kapsamında koğuş bazlı sosyal faaliyet ve sohbetlerden faydalandırıldığı, bu kapsamda langırt, hava hokeyi, masa tenisi, satranç takımı ve monopolyden oluşan bir oyun salonunun açıldığı ve salonun mahpusların hizmetine sunulduğu belirtilmiş, bu husus 2022/11 nolu Rapor ile de teyit edilmiştir (TİHEK, Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti Raporu, s.9).

13. Yukarıda açıklanan hususlar birlikte değerlendirildiğinde; Kurumda sohbet faaliyetlerinin yapıldığı ve

mahpusların bu faaliyetlerden yararlanabildiği, sosyal faaliyet için bir oyun salonunun oluşturulduğu ve mahpusların bu oyun salonundan da yararlanabildiği, gazete temininin yapılamamasının nedeninin Kuruma yüklenemeyeceği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Kuruma gerçekleştirilen ziyaretteki tespitler ve incelenen belgeler üzerinden yapılan değerlendirmeden başvuruların iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

14. Başvuruların ikinci iddiası; denetimli serbestlik ile açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkından yararlanamadıkları yönündedir. 02/10/2012 tarihli ve 28399 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği’nin 6’ncı maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendine göre açık ceza infaz kurumuna ayrılabilme için; “*Terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin koşullu salıverilme tarihine bir yıldan az süre kalması*” şartı aranmaktadır. Muhatap Kurumdan edinilen belgelere göre; başvuruların örgütten ayrıldıklarına dair herhangi bir beyanları ve İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı tarafından bu konuda alınan herhangi bir karar bulunmamaktadır. Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek görevleri verilen Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından, Kurumumuza yapılan işkence ve kötü muamele iddiaları incelenmekte olup başvuruların bu iddiasının Kurumun görev alanına girmediği, başvuruların iddiasının ulusal önleme mekanizması kapsamında incelenmesini gerektirecek ölçüde zamana yayılmış, ruhsal ve fiziksel acı verici, sürekli ve kasıtlı bir muamele olarak değerlendirilemeyeceği, ayrıca başvuruların muhatap Kuruma da iddiaları hakkında herhangi bir başvuruda bulunmadığı tespit edildiğinden; iddianın kabul edilmez olduğu sonucuna varılmıştır.

15. Başvuruların üçüncü iddiası; sağlık ve beslenme koşullarında sorunların olduğu yönündedir. Başvuru dilekçesi incelendiğinde başvuruların yalnızca “*Sağlık ve beslenme koşullarında da sıkıntıların yaşandığı bir gerçektir.*” demek suretiyle Kurumumuza şikâyetinde bulunduğu, Kurumumuza başvurmadan önce muhatap Kuruma herhangi bir şikâyetinde bulunmadıkları, muhatap Kurumun yazılı görüşüne cevaben herhangi bir yazılı görüş de sunmadıkları görülmüştür. Ayrıca şikâyet konusu olan iddianın soyut ve genel nitelikte olduğu, iddiayı destekler nitelikte herhangi bir somut delilin de bulunmadığı tespit edildiğinden; açıkça dayanaktan yoksun olan iddianın kabul edilmez olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Başvuruların dördüncü iddiası; temiz içme suyuna erişemediklerine ilişkindir. Muhatap Kurumdan edinilen belgelere göre; 17/05/2022 tarihinde alınan numunenin, çalışılan analizler yönünden İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik’e uygun olduğu tespit edilmiştir. 2022/11 nolu Ziyaret Raporuna göre; Kurumda 24 saat şebeke suyuna erişilebildiği, su analizlerinin her ay düzenli olarak Ağrı Halk Sağlığı Laboratuvarına yaptırıldığı, ek olarak 03/08/2021 tarihinde Erzurum Halk Sağlığı Laboratuvarının da içme ve kullanma suyuna dair analiz yaptığı ve yapılan analiz sonucunda suyun ilgili Yönetmelik’e uygun bulunduğu tespit edilmiştir. Somut olayda başvuruların iddialarını desteklemek için herhangi bir delil sunmadıkları ve incelenen belgelerden başvuruların iddialarının gerçeği yansıtmadığı değerlendirildiğinden; açıkça dayanaktan yoksun olan iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

17. Başvuruların beşinci iddiası; kantinde satılan ürünlerin fiyatlarının yüksek olması nedeniyle zaruri ihtiyaçlarını karşılayamadıklarına ilişkindir. Kurumumuzca edinilen bilgi ve belgelere göre; Kurum kantininde satış yapılan tüm ürünlerin temininin Adalet Bakanlığı İşyurtları Kurumu bünyesinde oluşturulan konsinye biriminin sözleşme yaptığı Konsinye Satış Sistemindeki ürünlerden oluştuğu, bu ürünlerin satış fiyatlarının İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Kantin ve Konsinye Satış Bürosu tarafından belirlendiği ve muhatap Kurumun satış fiyatlarını değiştiremediği öğrenilmiştir. Sonuç olarak başvuruların iddialarını desteklemek için herhangi bir delil sunmadıkları göz önünde bulundurulduğunda; açıkça dayanaktan yoksun olan iddianın kabul

edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

18. Başvuranların son iddiası; görüntülü görüşme cihazlarından suç türü nedeniyle faydalanamadıklarına ilişkindir. Başvuranların iddiasının, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in *Telefonla görüşme* başlıklı 74'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (ğ) ve (i) bentleri ile ilgili olduğu ve telefonla görüşmenin ceza infaz kurumunda haberleşme hakkına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Yönetmelik'in ilgili bentleri ile terör ve çıkar amaçlı suç rgt yelerinin görüntülü görüşme uygulamasından idare ve gözlem kurulu tarafından yapılacak değerlendirmeye göre yararlanabileceği ve terör rgt yöneticiliği ile suç işlemek amacıyla kurulan silahlı örgüt yöneticiliği suçundan mahkm olanların konuşma sresinin haftada on dakikayı geçmemek üzere sadece sesli görüşme yapabilecekleri düzenlenmiştir. Muhatap Kurumdan edinilen belgelere göre telefonla görüşmenin mevzuata uygun olarak kullanıldığı, ayrıca başvuranların iddialarının ulusal nleme mekanizması kapsamında incelenmesini gerektirecek lde zamana yayılmış, ruhsal ve fiziksel acı verici, sürekli ve kasıtlı bir muamele olarak değerlendirilemeyeceği düşünüldüğünden iddianın kabul edilmez olduğu sonucuna varılmıştır.

V. KARAR

- A.** Başvurunun **KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,**
- B.** Kararın taraflara tebliğine ve **KAMUOYUNA DUYURULMASINA,**
- C.** Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, **OY BİRLİĞİYLE,** karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
ye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
ye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
ye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
ye